

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๒๗/๒๕๖๖

วันที่ ๑ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง ศาลปกครองเพชรบุรี ผู้ร้อง
ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) ที่บัญญัติคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ชาติหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

ความเห็น

ศาลปกครองเพชรบุรีส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) ที่บัญญัติคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ปรากฏข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้ง เอกสารประกอบ และคำชี้แจงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ต่อมาผู้ฟ้องคดีต้องคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลจังหวัดราชบุรี ว่ามีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และประมวลกฎหมายที่ดิน ให้จำคุก แต่รอการกำหนดโทษไว้มีกำหนด ๒ ปี คุมความประพฤติไว้มีกำหนด ๑ ปี ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งอำเภอบ้านโป่งให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านและเรียกคืนเงินตอบแทนตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากผู้ฟ้องคดีขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำสั่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ยกอุทธรณ์ ผู้ฟ้องคดีฟ้องต่อศาลปกครองเพชรบุรี ขอให้ให้มี

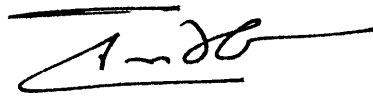
คำสั่งทุเลาการคืนเงินค่าตอบแทนตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และเพิกถอน คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ พร้อมทั้งโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) ในส่วนความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ มีลักษณะ เป็นการตัดสิทธิและโอกาสการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นตลอดชีวิต กระทบสิทธิและจำกัดสิทธิ ขั้นพื้นฐานของผู้ฟ้องคดีอย่างรุนแรงเกินเหตุ บทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติในหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย กำหนด หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ศาลรัฐธรรมนูญ เคยมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓/๒๕๖๓ และที่ ๗ - ๘/๒๕๖๕ วินิจฉัยปัญหาความชอบด้วย รัฐธรรมนูญของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) ที่บัญญัติคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องไม่เป็นผู้เคยต้อง คำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งและกฎหมายว่าด้วยยาเสพติด โดยไม่ได้ระบุชัดเจนว่าเป็นการกระทำความผิดในฐานความผิดใด และไม่กำหนดกรอบระยะเวลาในกรณีที่ผู้นั้น ถูกต้องห้ามรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านไว้ด้วย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ ทั้งให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องแก้ไขปรับปรุงฐานความผิดตามมาตรา ๑๒ (๑๑) ทั้งอนุมาตรา ให้มีความเหมาะสมกับ ประเภทของการกระทำและความหนักเบาตามสภาพแห่งข้อหา นอกจากนี้ มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓/๒๕๖๖ วินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) ที่บัญญัติคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องไม่เป็นผู้เคยต้อง คำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานความผิดเป็นเจ้ามือหรือ เจ้าสำนัก ซึ่งมีการจำแนกประเภทของการกระทำและความหนักเบาตามสภาพแห่งข้อหา และเป็นกรณีที่ กฎหมายประสงค์ให้คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามดังกล่าวมีอยู่ตลอดเวลาที่บุคคลนั้นดำรงตำแหน่ง โดยสภาพไม่อาจกำหนดระยะเวลาจำกัดสิทธิได้ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

สำหรับคดีนี้ ผู้ฟ้องคดีโต้แย้งบทบัญญัติดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้วามี ลักษณะเป็นการตัดสิทธิและโอกาสการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นตลอดชีวิต กระทบสิทธิและ จำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ฟ้องคดีอย่างรุนแรงเกินเหตุ นั้น เห็นว่า การกำหนดลักษณะต้องห้ามว่า ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ บัญญัติเพิ่มเติมขึ้น ภายหลังตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๓๕ เมื่อพิจารณาร่วมกับ บทกฎหมายที่มีอยู่เดิม ทั้งกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติก็ดี กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครอง สัตว์ป่าก็ดี กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติก็ดี เหล่านี้เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นมาเพื่อปกป้องรักษา

แหล่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญของประเทศไทย และรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐
ยังบัญญัติเพิ่มหน้าที่ของปวงชนชาวไทยทุกคนให้มีหน้าที่ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครอง
สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากเป็นการรองรับหลักสากลที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคี
องค์การระหว่างประเทศในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังเป็นการปลูกฝัง
จิตสำนึกแก่ประชาชนทุกคนให้ความสำคัญและตระหนักรู้ในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
โดยเฉพาะบุคคลที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านเข้ามาทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่
เป็นหัวหน้าราษฎรในหมู่บ้านของตน มีหน้าที่และอำนาจตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ย่อมต้องเป็นต้นแบบ
ของการตระหนักและสำนึกรับผิดชอบในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม การที่
การที่กฎหมายบัญญัติเพิ่มการกระทำผิดในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ขึ้นมาโดยไม่ได้ระบุชัดเจน
ว่าเป็นการกระทำผิดในฐานความผิดใด โดยให้ครอบคลุมทุกฐานความผิด เพื่อเป็นเครื่องมือป้องปราม
และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบในผืนป่าให้ดำรงอยู่อย่างอุดม
สมบูรณ์และยั่งยืน แต่เมื่อพิจารณาซึ่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์ของประเทศชาติที่ต้องปกป้องรักษา
ผลกระทบที่จะมีแก่ผู้กระทำผิดกฎหมาย เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนซึ่งเป็นหลักการภายใต้หลักนิติธรรม
ตามรัฐธรรมนูญแล้ว กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ที่นำมาอ้างตัดสิทธิรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านคดีนี้ บัญญัติ
ความผิดไว้หลายกรณี หลายฐานความผิด มีทั้งโทษจำคุกและหรือปรับ เช่น การใช้ตราประทับไม้ของ
เอกชนโดยเจ้าของตราไม้ได้นำจดทะเบียนและไม่ได้รับอนุญาต ระวังโทษปรับสถานเดียวไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท
การเก็บหาของป่าหวงห้ามโดยไม่ได้รับอนุญาต การค้าหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งของป่าหวงห้ามเกิน
ปริมาณที่กำหนดและไม่ได้รับอนุญาต การนำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่โดยไม่มีใบเบิกทาง ระวังโทษจำคุก
ไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ การแปรรูปไม้ การตั้งโรงงานแปรรูปไม้
ภายในเขตควบคุมการแปรรูปไม้โดยไม่ได้รับอนุญาต ระวังโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน
๕๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ถ้าเป็นไม้สัก ไม้ยาง ไม้ชิงชัน ไม้เก็ดแดง ฯลฯ ระวังโทษจำคุก
ตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๒๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ บาท ถึง ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นต้น ยิ่งกว่านั้น
การไม่กำหนดกรอบระยะเวลาที่ผู้นั้นถูกต้องห้ามรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ทำให้บุคคลที่เคยต้อง
คำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ถูกต้องห้ามไม่ให้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน
ตลอดชีวิต โดยไม่คำนึงถึงความรุนแรงของการกระทำผิดและความรุนแรงของโทษ เป็นการจำกัดสิทธิ
หรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่กรณีและกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล ขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) ที่บัญญัติคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วย ป่าไม้ ชาติหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ โดยกำหนดคำบังคับให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลเมื่อพ้น สามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย

(นายจिरินติ หะวานนท์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ